

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. De Sponsalibus, eorúmque Obligatione, & Dissolutione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

psodito bimestri negat Sanchez *loc. cit. disp. 34. n. 3.* talem peccare pro prima vice reddendo : quia tunc iam urget obligatio reddendi.

Quid de vo-
vente non
nubere, vel
S. Ordines
fufcipere ?
Aut ingredi
Religionē ?

21. Resp. III. Qui solummodò vovit non nubere, etsi peccarit nubendo, tamen post matrimonium contractum non prohibetur debitum petere, vel reddere : cum ad hoc non se extendit suum votum. Et hoc idem dicendum de Voto suscipiendi Sacros Ordines. Qui verò vovit ingredi Religionem, manet quidem obligatus usque ad consummationem matrimonij, neque potest sub mortali illud consummare, sive petendo, sive reddendo (alioquin enim faceret sibi Votum suum observatum impossibile, cuius observandi liberam antea potestatem habuerat) postquam tamen semel consummatione ipsius matrimonij, licet culpabili, potest exinde & reddere, & petere debitum ; donec vel conjuge moriente, vel consentiente, aut adulterante, possit Religionem liberè ingredi, sicque suum Votum adimplere. Herincx *disp. 6. de Matr. n. 17. & alij.*

Q U Æ S T I O III.

De Sponsalibus, eorumque Obligatione, & Dissolutione.

Sponsalia, 22.
unde sic di-
cta ?

Sunt autem
impropiè,
& propriè,
quomodo ?

Sponsalia,
quid ?

QUædiendo à nominis ethymologia, dicuntur *Sponsalia* à *spondendo* : nam moris fuit veteribus stipulari, & *spondere* sibi uxores futuras : unde & *Sponsi*, *Sponsæq;* appellatio nata est ; uti notatur *L. 2. & 3. ff. de Sponsalibus.* Porro hæc vox *Sponsalia*, nonnunquam sumitur pro Matrimonio rato nondum consummato, vel potius pro ipso contractu matrimoniali : verum hæc acceptio est duntaxat impropria, atque ad evitandam terminorum æquivocationem addi solet *ly*, *Sponsalia de presenti.* Igitur propriè loquendo *Sponsalia* significant sponsionem, sive promissionem matrimonij de futuro ineundi : & in hoc sensu de *Sponsalibus* loquendo, sic

23. CONCL. I. *Sponsalia futurarum sunt nuptiarum promissa.* Ita habetur *c. Nostrates. 30. q. 5.* & concordat textus *L. 1. ff. de Sponsalibus* : *Sponsalia sunt mentio, & repromissio futurarum nuptiarum.* Vel clariùs sic definiiri poterunt : *Sponsalia sunt futurarum nuptiarum mutua promissio, inter personas ad contrahendum habiles externis signis sufficienter expressa.*

24. Di-

2. III. De Sponsalibus, eorumque Obligatione, & Dissolutione. XIII 7

24. Dicitur, futurarum nuptiarum, tum ad excludenda Sponsalia de præsentibus, tum ad promissiones aliarum rerum. Et additur, *mutua promissio*, &c. Nam Sponsalia sunt contractus aliquis onerosus, ultrò citròque obligationem inducens; sicque requirit mutuam hinc inde promissionem ineundi matrimonij.

25. Unde si promissio matrimonij ab una persona fieret alteri merè gratuita, & sine conditione repromissionis (ut si quisquam fœminæ, in gravi morbo sibi fideliter servienti, pro remuneratione promittat matrimonium, & fœmina promissionem non respuat, sed saltem tacendo acceptet) vir taliter promittens tenebitur quidem stare promissis; tamen fœmina, si postea contrahere noluerit, non obligatur ipsum ducere: quia ex quo nihil repromisit, habebit quidem virum promissorem sibi obligatum, ipsa tamen non erit obligata, idque ob defectum repromissionis. Insuper hac eadem de causa talis promissio gratuita matrimonij, non habebit vim, & effectum Sponsaliorum; ac proinde nec inde nascetur Impedimentum Justitiæ publicæ honestatis. Sanchez *lib. 1. de Matr. disp. 5. cum aliis.*

26. CONCL. II. Ad valorem Sponsaliorum plures requiruntur conditiones. I. Ut adsit vera promissio: nam ficta non sufficit, quamvis fictè promittens teneatur ad resarcendum damnum, si quod inde alteri evenerit. (c) II. Ut promissio illa sit mutua, ob dicta *num. præc.* III. Ut hæc fiat inter personas ad contrahendum habiles; hoc est, nullo perpetuo Impedimento, sive dirimente, sive solùm impediente affectas: alioquin enim Sponsalia forent nulla, & irrita, nullamque inducerent obligationem. Generaliter enim promissio rei illicitæ non valet, neque obligat, etiamsi juramento firmata foret; quia juxta Reg. 58. Juris in 6. *Non est obligatorium contra bonos mores prestitum juramentum.* Sanchez *lib. 1. disp. 15. cum communi.*

27. Hinc Sponsalia, ab habente Votum simplex perpetuæ Castitatis facta, sunt invalida, & neque obligant ad sui observantiam, neque defactò inducunt Impedimentum Justitiæ publicæ honestatis. Similiter si quis cum una persona validè contraxit Sponsalia, & postea prioribus nondum legitimè dissolutis de novo contrahat Sponsalia cum alia, hæc posteriora erunt nullius roboris, neque inde confurget Impedimentum Justitiæ publicæ honestatis.

Quid de habente im-
pedimentū
temporale ?

28. Additur n. 26. nullo Impedimento perpetuo affectas. Nam Impedimentum duntaxat temporale non impedit valorem Sponsaliorum. Sic enim impuberes valide possunt contrahere Sponsalia, quamvis pro ea ætate non possint contrahere matrimonium. Similiter, qui vovit Castitatem ad tempus, v. g. ad biennium, licet pro eo tempore non possit licite inire matrimonium, potest tamen contrahere Sponsalia de matrimonio post elapsum voti tempus celebrando.

IV. Condi-
tio Spon-
saliorum.

(d) Juxta
dicta Tr.
& Dist. 1. n.
6. 7. & 13.

29. IV. Ad Sponsalia requiritur, ut verbis, vel alijs exter-
nis signis, mutua illa promissio sufficienter exprimatur. Hinc
ad Sponsalia non sufficit promissio merè interna, & solâ mente
conceptâ; sed debet hæc verbis, vel alijs signis sensibilibus suf-
ficienter exterius manifestari. Quia Sponsalia sunt contractus
quidam inter homines inicus; homines autem non possunt judi-
care de merè internis. (d)

An ad valo-
rem Spon-
saliorum
requiratur
præsencia
Parochi, &
& testium?

30. CONCL. III. Ad valorem Sponsaliorum non est neces-
saria præsencia Parochi, aut testium: unde Sponsalia clandestina,
seu clam contracta nemine alio præsente, defactò valida exi-
stunt. Ita communis: siquidem hujusmodi Sponsalia clande-
stina nullâ Lege sunt annullata, vel irritata.

Disparitas
inter mati-
monium
clandestini-
um, &
Spons. III.

31. Nec dicas. Juxta Concilium Trident. Sess. 24. de Re-
form. Matr. cap. 1. defactò non valet Matrimonium clandestinum,
id est, sine Parocho, & duobus testibus celebratum; ergo neque
valent Sponsalia clandestina. Negatur enim consequentia:
quia Concilium Trident. loc. cit. ob gravissimas causas, & ad præ-
cavenda irremediabilia mala perpetui concubinatûs, & adulte-
rij aliorum, qui priùs clandestinè cum una, & postea in facie
Ecclesiæ cum altera contraxerant, irritavit quidem Matrimoni-
um clandestinum, non verò Sponsalia clandestina; utpote de-
quibus neque urget allata ratio, neque ullam Concilium fecit
mentionem.

Sponsalia
justis de
causis pos-
sunt dissolvi.

32. CONCL. IV. Sponsalia semel valide contracta justis de
causis possunt denuò dissolvi; adeò, ut contrahentes possint ab
ipsis resilire, & si voluerint, licite alteri nubere. Ita communis;
& probatur inductione assignando præcipuas illas causas, ob quas
possunt dissolvi Sponsalia. Et quidem

I. Mutuo
contrahen-
tium con-
sensu.

33. I. Sponsalia puberum (secùs de impuberibus, ante ad-
eptam pubertatem) possunt mutuo eorum consensu dissolvi:
nam *omnis res, per quas causas nascitur, per easdem dissolvitur*, cap. 1.
de Reg. Juris. Et hoc intellige, etiam si Sponsalia fuerint jura-
mento.

2. III. De Sponsalibus, eorumque Obligatione, & Dissolutione. IIII

mento firmata, arg. c. Præterea, de Sponsalib. junctâ Glossâ ibidem: quia potest quilibet jure suo, quod per Sponsalia acquisivit, cedere, illudque alteri remittere. Quod si unus tantum à Sponsalibus resiliat, ipse quidem per hoc ab obligatione immunis non fit (nisi alter postea consentiat) nihilominus alter illicò redditur immunis: quia hoc ipso, quòd prior Sponsalibus renuntiet, censetur cedere jure suo.

34. II. Sponsalia dissolvuntur per ingressum Religionis: nam quia per hunc securâ Professione dissolvitur Matrimonium ratum, quantò magis Sponsalia? Et quidem per solum ingressum jam ante Professionem dirimi Sponsalia ex parte remanentis in sacculo, communiter fatentur Doctores: quia ingrediens Religionem, hoc ipso censetur renuntiâsse juri sibi ex Sponsalibus acquisito; sicque alter ab eorum obligatione liber existit.

35. Utrum autem ea per solum ingressum Religionis, etiam Professione non securâ, dissolvantur ex parte utriusque, major difficultas est. Affirmant Bonacina *quest. 1. de Sponsalibus, punct. 5. num. 3.* Sanchez *lib. 1. de Matr. disp. 42. num. 5.* & quidam alij, dummodò quis bonâ fide ingressus fuerit. Oppositum tenet Engel *tit. de Sponsal. §. 3. num. 7.* asserens, quòd ingressus Religionem, & rursum egrediens, teneatur stare Sponsalibus, si remans in sacculo velit ultrò expectare, eumque recipere: quia ingrediens Religionem non potuit jus alteri quæsitum per suum factum auferre, nisi Professione securâ. Et hanc posteriorem sententiam tenent multi Doctores, eamque Sanchez *loc. cit. n. 4.* appellat probabilissimam.

36. Porrò per Votum simplex Castitatis, aut Votum suscipiendi Sacros Ordines post Sponsalia editum, non videntur hæc dissolvi. Tum quia privilegium dissolvendi Matrimonium ratum, & Professioni Religiosæ concessum, non extenditur ad Votum simplex Castitatis, neque ad susceptionem Sacrorum Ordinum, ut dictum superius (e) imò tale Votum videtur illicite factum, cum tendat in præjudicium tertij, seu sponsæ. Tum quia *cap. 1. de Obligatis ad ratiocinia &c.* generaliter prohibetur, ne quis in præjudicium alterius ordinetur. Engel *loc. cit. n. 8.* Sanchez *disp. 46.* & probabilior aliorum, quamvis non desint oppositum tenentes.

37. III. Sponsalia omninò dirimuntur per Matrimonium subsequens, valde, quamvis illicite contractum de præsentibus cum alia persona. Ita certa, & communis; atque habetur expressè

Ccccc

c. Si

¶ Per ingressum Religionis.

¶ Et quid, si Professio non sequatur?

¶ Per votum simplex Castitatis, vel suscipiendi SS. Ordines, an dissolvantur sponsalia? (e) *Dist. 13. Quest. 5. n. 59.*

¶ Per matrimonium cum alia.

c. Si inter. de Sponsal. Ubi hoc ipsum extenditur ad casum, quo priora Sponsalia fuerunt jurata. Ratio est: quia res uni tradita per contractum indissolubilem, non potest amplius tradi alteri, cui tantum est promissa: atqui per Matrimonium fit mutua traditio corporum, & per Sponsalia solum promissio eorum; ergo.

Et quid, si tale matrimonium dissolvatur per mortem conjugis?

38. Et hoc adeo verum est, quod probabilior Doctorum asserat, talia Sponsalia, etiam dissoluto per mortem conjugis matrimonio, non amplius obligare ad sui impletionem; eo quod obligatio semel extincta, non amplius reviviscat: quamvis loquendo de Sponsalibus juratis, oppositum teneant Bonacina punct. 7. de Sponsalib. n. 3. & quidam alij. Interim certum est, quod si ob violationem Sponsalium primæ sponsæ quidpiam mali contigerit, illud in conscientia sit resarciendum: cum damnum ejusmodi acciderit ex culpa violatoris.

Sponsalia, an dissolvantur per posteriora Sponsalia?

39. Verum loquendo de Sponsalibus, priora Sponsalia non dirimuntur per posteriora ex parte contrahentis ea; quinimò posteriora sunt irrita, ac invalida. Nihilominus ex parte alterius possunt dissolvi Sponsalia; adeo, ut si ipsa velit, possit licite alteri nubere: nam alius, qui posteriora Sponsalia contraxit, hoc ipso renuntiabile censetur prioribus.

IV. Per subsequentem alterius fornicationem.

40. IV. Sponsalia, etiam juramento firmata, dissolvuntur ex parte innocentis per subsequentem alterius fornicationem: ita ut si innocens velit, sit liber à Sponsalibus. Ita habetur c. Quemadmodum. de Jurejurando; estque communis. Nam propter fornicationem supervenientem potest vir licite dimittere uxorem à sua cohabitatione; ergo longè magis sponsam de futuro ad eam non admittere. Accedit, quod in contractu sponsalicio tacite subintelligatur isthæc conditio, Si illa contra regulam de sponsationis non venerit; prout notat Pontifex cit. cap. Quemadmodum.

V. Per notabilem conditionem supervenientem.

41. V. Sponsalia, etiam juramento firmata, dissolvuntur conditione notabili superveniente; ut oculorum, vel nasi amissione, aut paralyti, vel leprâ. Ita habetur cit. c. Quemadmodum. de Jurejurando. Et ratio est: quia promissio sponsalicia, quin & juramentum, intelligitur rebus in eodem statu permanentibus. (f)

(f) Ut dicitur in Tract. 6. Diff. 2. n. 23.

Qua de causa Sanchez lib. 1. de Matr. disp. 57. num. 2. præsentem materiam amplius declarans, infert cum alijs, hoc idem esse dicendum de morbo gallico, aut aliâ gravi infirmitate incurabili superveniente, v. g. epilepsia: item de eo, cui os malè olet,

nec

nec arte medicâ curari potest : & præsertim ; si animi , aut existimationis , notabilis deformitas superveniat , ut si sponsus furci , aut alterius turpis criminis damnetur ; cum major sit morum , & famæ , quàm corporis habenda ratio.

42. Cæterùm prædicta intelligenda sunt ex parte illius, qui innocens, aut illæsus est. Eo enim volente ; solvuntur Sponsalia ; si verò nolit eadem solvi ; manebunt : quia in favorem ipsius innocentis, seu illæsi, hoc statutum est. Insuper dicta procedunt de ejusmodi morbo , aut defectu præcedente quidem Sponsalia, sed ignorato ab altera parte : nam si postea talis defectus primùm deprehendatur, potest pars illæsa resiliire , si vult. Secùs, si priùs noverat illum defectum, & nihilominùs liberè contraxit Sponsalia : nam censetur in hæc consensisse , non obstante illo defectu.

43. VI. Sponsalia dissolvuntur propter morum asperitatem, vel sævitiam notabilem alterius conjugis ex post facto cognitam : item ob graves , & capitales inimicitias inter sponsos subortas. Ratio est : tum ne alioquin matrimonium infelices exitus habeat : tum quia hæc est notabilis mutatio rerum , & gravis causa superveniens , aut saltem postea primùm cognita. Sanchez *cit. lib. 1. disp. 56. cum communi.*

44. VII. Sponsalia dissolvuntur ob paupertatem alteri supervenientem : ut si sponsa , quæ dives fuerat , ad paupertatem redacta fuerit. Ratio est : quia adest notabilissima mutatio, quæ à principio existens, vel cognita, Sponsaliorum contractum impedisset. Et hoc idem dicendum, si paupertas jam præcessit, fuit tamen ignorata, & sponsa dives credita.

45. VIII. Insuper Sponsalia dissolvuntur propter alterius sponsi discessum in longinquam regionem absque licentia sponsæ, nec sit certa spes citò redeundi : tunc enim in Foro conscientie licitum est relicte sponsæ ad alias nuptias transire. Ratio est : quia alter sic clam discedens , censetur renuntiâsse juri suo.

46. Sunt quidem nonnullæ aliæ causæ dissolvendi Sponsalia, de quibus fusissimè Doctores, ac præsertim Sanchez *cit. lib. 1.* per plures Disputationes. Verùm præmissæ sunt principaliores.

47. Quæres, an pater possit impedire Sponsalia filij contra ejus voluntatem inita ? Resp. Id fieri non posse, nisi scandalum magnum ex tali Matrimonio probabiliter timeatur.

CCCCCC 2

num, in filij ?

nim; cum filius teneatur servare fidem, & Sponsalia promissa sub gravi culpa (nisi una prædictarum causarum excuset) obligent promittentem, non poterit pater tutâ conscientia impedire, ne filius suam obligationem exequatur. Sanchez *loc. cit. disp. 14.* & alij.

Ad solvenda
sponsalia an
requiratur
sententia
Judicis?

48. Quæres ulterius, an ad solvenda Sponsalia ob supra dictas causas, opus sit auctoritate, & sententiâ Judicis Ecclesiastici, nec ne? Resp. cum Tannero *tom. 4. disp. 8. q. 1. dub. 4. n. 72.* & alijs. Quando Sponsalia sunt clandestina, aut quando causa dissolvens Sponsalia, ejusque justitia est manifesta, non est opus auctoritate Judicis ad solvenda Sponsalia ex supra dictis causis; secus verò, si Sponsalia sunt manifesta, causa verò dissolutionis incognita, vel dubia. Quòd si alicubi Ritualia Diocesana præcipiant, Sponsalia publica non nisi cum præscitu Ordinarii dissolvenda esse, licet interveniret mutuus contrahentium consensus, aut alia causa publica, eorum ordinationi in tali Dicecesi standum erit.

QUÆSTIO IV.

De Impedimentis dirimentibus Matrimonij.

Impedimēta
dirimentia
matrimonij,
quot?

49. **I**mpedimenta dirimentia Matrimonij antiquo jure tantum duodecim fuerunt, ijs tamen per Concilium Tridentinum duo sunt adjecta, scilicet Absentia Parochi aut duorum testium, & Raptus mulieris, nisi hæc post raptum denuò fuerit collocata in loco securo. Porro omnia hæc Impedimenta sequentibus versiculis aptè comprehenduntur:

Et quæ?

*Error, Conditio, Votum, Cognatio, Crimen,
Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas:
Si sit affinis: si forte coire nequibus:
Si Parochi, aut duplicis desit presentia testis.
Raptæ sit mulier, nec parti reddita tutæ.
Hæc socianda vetant connubia: facta retractant.*

Ætas, an
ponenda
pro distin-
cto impedi-
mento?

50. Sunt quidem nonnulli, qui pro distincto Impedimento addunt *Ætatem* impuberum, ac proinde allegatum tertium versiculum sic legunt: *Ætas, Affinis, &c.* Verum istud Impedimentum *Ætatis*, utpote quam malicia potest supplere, commodè reducitur ad Impotentiam, de qua inferius §. 17. Hinc retentis prioribus versiculis, quostum D. Thomas *part. 3. quest. 59. Supple.*